

Tarkastuslautakunnan

ARVIOINTIKERTOMUS 2020

Kuntayhtymä Kaksineuvoisen jäsenkunnille

1. Tarkastuslautakunta

Kuntayhtymä Kaksineuvoisen 1.1.2019 voimaan tulleen perussopimuksen mukaan tarkastuslautakunnan muodostaa jäsenkuntien valitsemat kuusi jäsentä. Perussopimuksen mukaan lautakunta valitsee keskuudestaan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan, jotka eivät voi olla samasta jäsenkunnasta.

Jäsenkuntien valtuustot ovat valinneet toimikaudeksi 2017–2020 tarkastuslautakunnan, joka on toiminut 1.1.2019 alkaen seuraavassa kokoonpanossa:

- Aulikki Salo, puheenjohtaja, Kauhava (varajäsen Anna-Leena Ritala)
- Lauri Koivukangas, varapuheenjohtaja, Evijärvi (Ulla Lassila)
- Vesa Autio, Kauhava (Kari-Veli Mäkelä)
- Taina Huhtala, Kauhava (Sirpa Kyyriäinen)
- Heli Saari, Evijärvi (Aapo Kirsilä)
- Jan-Erik Sandvik, Kauhava (Arto Rinne)

Tarkastuslautakunnan sihteerinä on toiminut OTM, YTM Janne Niemi KPMG Oy Ab:sta tammikuuhun 2021 asti ja tämän jälkeen tradenomi Marju Erkkilä.

Vuoden 2020 arviointityö sisälsi kolme kokousta vuonna 2020 ja neljä kokousta tilikauden päättymisen jälkeen.

Tarkastuslautakunnan kokouksissa on ollut kuultavana:

- kuntayhtymän johtaja Piia Kujala
- sosiaalipalvelujen johtaja Eija Ala-Toppari-Peltola
- yhtymähallituksen puheenjohtaja Jussi Pahkajärvi
- johtava ylilääkäri Heidi Ojala
- ikäihmisten palvelujohtaja Katri Nikkola
- johtava hammaslääkäri Riitta Hautala
- hoitotyön johtaja Johanna Heino

Pandemiatilanteen vuoksi lautakunta ei ole tehnyt vierailuja eri toimipisteisiin. Lisäksi kokouksissa on ollut etäosallistumismahdollisuus.

2. Edellisen arviointikertomuksen huomioiden seuraaminen

Edellisessä arviointikertomuksessa tarkastuslautakunta kiinnitti huomiota muun muassa sosiaalipalveluiden tarpeen ja kulujen merkittävään kasvuun sekä lastensuojelun pitkiin käsittelyaikoihin. Lisäksi tarkastuslautakunta kiinnitti huomionsa siihen, että talousarvio tulisi laatia realistisen kokoisena. Positiivisena asiana koettiin talouden seurannan paraneminen sekä ajanvarausjärjestelmän parantuminen.

Tarkastuslautakunta velvoitti yhtymähallituksen antamaan vastineen tarkastuslautakunnan esittämiin huomioihin 31.10.2020 olleeseen määräaikaan mennessä. Yhtymähallitus on käsitellyt vastineen kokouksessaan 13.10.2020. Tarkastuslautakunta puolestaan on käsitellyt kokouksessa 9.12.2021 yhtymähallituksen vastineen.

Tarkastuslautakunta kiittää yhtymähallitusta kattavasta vastineesta arviointikertomuksessa esitettyihin huomioihin. Tarkastuslautakunta odottaa yhtymähallitukselta vastausta vuoden 2020 arviointikertomuksessa esitettäviin huomioihin 31.10.2021 mennessä.

3. Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Kansanterveystyön toimeenpanoa, sosiaalihuoltoa sekä muita perussopimuksen mukaisia tehtäviä varten Kuntayhtymä Kaksineuvoisessa on neljä tulosaluetta: hallinto- ja tukipalvelut, sosiaalipalvelut, ikäihmisten palvelut ja terveystyöpalvelut.

Tarkastuslautakunta toteaa tilivuoden 2020 arviointityön perusteella seuraavaa:

Hallinto- ja tukipalvelut

Hallinto- ja tukipalveluiden tulosalueeseen kuuluu hallinto- ja henkilöstöpalvelut, ravitsemushuolto ja tukipalvelut, kuten siivous-, varasto- ja kiinteistöhuolto. Hallinto- ja tukipalveluiden toiminnalliset tavoitteet pääosin saavutettiin. Toiminnalliset tavoitteet olivat esimerkiksi ravitsemukseen ja pesulapalveluiden toiminnallisuuteen liittyviä.

Ravitsemuspalvelut ovat toimineet osana tukipalvelujen tuloyksikköä ja ravitsemuspalveluita tuotettiin Kuntayhtymä Kaksineuvoisen omana toimintana Kauhavan ja Evijärven keittiöillä. Elintarvikekustannukset nousivat hieman edellisvuodesta ja olivat Kauhavalla 2,31 €/ateria (v. 2019: 2,24) ja Evijärvellä 2,23 €/ateria (2,13).

Tarkastuslautakunta toteaa, että talouden seuranta ja siitä tiedottaminen ovat pysyneet hyvänä, vaikka talouspäällikön virka päätettiin jättää täyttämättä edellisvuonna.

Terveystyöpalvelut

Koronapandemia on vaikuttanut merkittävästi terveystyöpalveluiden tulosalueen toimintaan. Toiminnalliset tavoitteet ovat pääosin toteutuneet.

Toiminnan kehittäminen on jatkunut terveystyöpalveluissa hyvässä tahdissa vuonna 2020. Avosairaanhoidossa perhekeskustuksen kehittäminen on jatkunut. Sairaalaosasto on toiminut 40-paikkaisena ja keskimääräinen hoitoaika oli 5,8 vrk (5,7) vrk. Suun terveydenhoidon osalta hoitoon kiirettömään hoitoon on päässyt keskimäärin kolmen viikon sisällä.

Erikoissairaanhoidon kulut alittivat talousarvion molempien jäsenkuntien osalta yhteensä 0,46 milj. eurolla.

Tarkastuslautakunta pitää hyvänä, että lääkäri-hoitajapari vastaanotto toimii hyvin.

Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että rakenteelliset muutokset käsitellään asianmukaisessa järjestyksessä. Hyvinvointiasemien lakkauttaminen oli huomioitu talousarviossa jo ennen päätöksentekoa, mikä johti talousarvion muutoksiin vielä tilikauden lopulla, kun asemien sulkemisesta luovuttiin.

Tarkastuslautakunta pitää huolestuttavana, että kuntayhtymän ja sairaanhoitopiirin toiminnassa toiseen kertaan tehtävien verikokeiden kaltaisia hoitotoimenpiteitä tehdään edelleen, vaikka asia on molempien osapuolten tiedossa ja se aiheuttaa ylimääräisiä kustannuksia.

Tarkastuslautakunta on tyytyväinen hammashoidon palvelujen kehittämiseen. Keskitetty ajanvarausjärjestelmä ja riittävä henkilökunta mahdollistaa hoitoon pääsyn nopeasti ja tarvekohtaisesti. Koska aikaisempina vuosina hoitoon pääsy on ollut joustavaa, on koronaepidemian aiheuttaman hoitovelan kattamiseen hyvät lähtökohdat.

Sosiaalipalvelut

Sosiaalipalvelujen toiminnalliset tavoitteet ovat toteutuneet. Talousarvio kuitenkin ylittyi n. 1 milj. eurolla eli 5,4 prosentilla. Jäsenkuntien maksuosuus ylittyi 800.000 euroa. Ylitystä tapahtui palvelujen ostoissa, erityisesti vammaispalvelujen osalta asumispalveluissa sekä henkilökohtaisen avun sektorilla. Lastensuojelun perhe- ja laitoshoidon osalta palvelujen ostot ylittyivät hieman. Mielenterveyspalvelujen asumispalvelujen osalta talousarvio alittui kuluneena vuonna.

Kehitysvammaisten työ- ja päivätoimintoja ja asumispalvelujen toimintaa on jouduttu soveltamaan koronaepidemian aiheuttama poikkeustilanteen takia.

Tarkastuslautakunta on tyytyväinen, että lapsi- ja perhepalvelujen työntekijätilanne, koskien erityisesti lastensuojelun sosiaalityöntekijöitä, on saatu vakautettua. Valitettavasti toinen puheterapeutin toimi on edelleen täyttämättä.

Tarkastuslautakunta on tyytyväinen siitä, että lapsi- ja perhepalveluja on kehitetty monipuolisesti vastaamaan asiakkaiden erilaisia tarpeita. Oikein kohdennettujen peruspalveluiden saatavuus vähentää korjaavien palvelujen tarvetta.

Kuljetuspalvelujen uudelleenjärjestelyillä on saatu aikaan merkittäviä säästöjä ja palvelut pystytty pitämään samalla tasolla. Vasta koronaepidemian jälkeen voidaan arvioida yhteiskuljetuksien taloudelliset vaikutukset.

Ikäihmisten palvelut

Kuntayhtymä Kaksineuvoisen ikäihmisten palvelualueeseen kuuluvat seuraavat palveluyksiköt: toimintakykyä ja elämänhallintaa tukevat palvelut, kotihoidon palvelut sekä asumispalvelut ja vuoroahoito. Lisäksi ikäihmisten palvelualueella toimii rekrytointiyksikkö.

Ikäihmisten palveluiden toiminnalliset tavoitteet toteutuivat pääosin. Palvelurakenteen tavoitteet yli 75-vuotiaiden osalta muun muassa kotona asuvien, omaishoidon piirissä olevien, säännöllisen kotihoidon ja ympärivuorokautisen hoidon suhteen jäivät hieman tavoitellusta. Esimerkiksi kotona asuvien osuus kasvoi ja oli 91,6 % (91%), joka on valtakunnallisen suosituksen mukainen, mutta jäi hieman 94 prosentin tavoitteesta. Ympärivuorokautisen hoidon tarve pieneni ja oli 8,4% (9%), mutta jäi vielä tavoitteestaan, joka oli 6%.

Ikäihmisten palvelurakenteen keventämiseksi on painotettu ennaltaehkäiseviä palveluja, kotihoitoa tukevien palvelumuotojen kehittämistä sekä omaishoidon tuen vahvistamista.

Kotihoidon asiakkaiden hoidon tarve on aikaisempaa suurempaa ja asiakastyötunnit ovat lisääntyneet. Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että kasvavaan palvelutarpeeseen nähden henkilökuntaa on riittävästi.

Tarkastuslautakunta pitää huolestuttavana sairauspoissaolojen suurta määrää ikäihmisten palveluiden tulosalueella. On tärkeää, että työnohjausta tarjotaan riittävästi joka tulospaikka-alueella työhyvinvoinnin ja työssä jaksamisen edistämiseksi.

Positiivista on innovatiivinen palvelujen kehitys, automatisaation ja teknologian hyödyntäminen.

4. Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Kuntayhtymä Kaksineuvoisen tilikauden tulos osoittaa ylijäämää 5 421,65 euroa. Kuntayhtymällä on kertyneitä ylijäämiä noin 220 tuhatta euroa. Kuntien maksuosuudet pienenevät edellisvuodesta 832.450 euroa.

Toimintatuottojen talousarvion toteumaprosentti oli 99,1 %. (2019: 106,4 %). Kuntayhtymän toimintakulut olivat vuonna 2020 yhteensä 84,0 milj. euroa alittaen talousarvion 0,8 milj. eurolla.

Hallinto- ja tukipalvelut ylittivät budjettinsa 663.930 euroa, josta 392.000 on työterveyspalvelujen ostoja, joka oli budjetoitu terveyspalveluihin.

Sosiaalipalvelut pysyivät suunnilleen budjetissaan. Ikäihmisten palveluissa tuli paljon säästöä ja nettomenot olivat 15,6 milj. euroa, joka on 1,2 milj. euroa alle budjetoidun.

Perusterveydenhuollossa budjetti ylittyi ja toteuma oli 11,2 milj. euroa, joka oli 0,4 milj. euroa yli budjetoidun. Erikoissairaanhoidon kustannukset jäivät 0,5 milj. pienemmäksi kuin oli budjetoitu.

Seuraavassa taulukossa on esitetty jäsenkuntien maksuosuuksien kehitys vuodesta 2012:

milj. euroa	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Evijärvi	6,6	6,6	6,6	6,5	6,5	6,4	6,1	6,9	6,65
Evijärvi esh						3,5	3,9	4,0	3,95
Evijärvi	6,6	6,6	6,6	6,5	6,5	9,9	10,0	10,9	10,60
Kauhava	39,4	41	39,6	36,8	38,5	36,7	40,1	42,0	41,91
Kauhava esh	18,8	20,4	21,3	21,1	22	21,9	23,5	23,7	23,38
Kauhava yht.	58,2	61,4	60,9	57,9	60,5	58,6	63,6	65,7	65,29
Lappajärvi	8,2	8,5	8,5	7,8	7,9	7,8	8,2		
Lappajärvi esh	4,3	4,1	4,2	4,1	4,1	4,5	4,5		
Lappajärvi yht.	12,5	12,6	12,7	11,9	12	12,3	12,7		
Yhteensä	78	81,2	80,6	76,4	79	80,8	86,3	76,6	75,85

Kuntaosuudet per asukas

	2019	2020
Kuntaosuudet yhteensä	76.683.358 €	75.850.908 €
Asukasmäärä alueella	18.495	17.996
Kuntaosuudet/asukas	4.146 €	4.215€

Tarkastuslautakunta pitää hyvänä, että henkilöstön käytön organisointia ja kokonais-suunnittelua on tehostettu tilivuoden aikana, mikä on johtanut 850.000 euron säästöön henkilöstökuluissa verrattuna talousarvioon.

Väestön määrä jäsenkuntien alueella on ollut laskeva, joten on tärkeää, että tiukasta talouskurista pidetään edelleen huolta.

Sairauspoissaolojen määrä oli 14.086 (14.353 vuonna 2019) kalenteripäivää, jonka lisäksi tapaturmapäiviä oli yhteensä 230 (880) kalenteripäivää. Sairauspoissaolot olivat keskimäärin 21,6 (21,7) kalenteripäivää/henkilötyövuosi. Sairauspoissaolojen kehittymistä on kuvattu seuraavassa taulukossa:

Sairauspoissaolot	2017	2018	2019	2020
kalenteripäivää/htv	18,7	21,3	21,7	21,6
muutos (päivää/htv)	+1,8	+2,6	+0,4	-0,1

Tarkastuslautakunta pitää valitettavana, että sairauspoissaolojen määrässä ei ole saavutettu tavoitetasoa, mutta toteaa myös, että pandemiatilanne vaikuttanee erityisesti hoitoalalla herkästi sairaspöissaoloihin, sillä töistä on jätävä herkästi pois. Tarkastuslautakunta näkee positiivisena sen, että työtapaturmien määrä on laskenut.

Tarkastuslautakunta pitää edelleen tärkeänä, että kuntayhtymä selvittää ja puuttuu sairauspoissaoloja aiheuttaviin juurisyihin, kuten liialliseen kiireeseen ja työskentelyolosuhteissa oleviin ongelmiin sekä toistuvasti viikonloppujen, vapaapäivien tai lomien yhteyteen ajoittuviin lyhyisiin poissaoloihin.

Henkilöstön koulutuspäivien määrä oli vähentynyt vuoden aikana pandemiatilanteen vuoksi. Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että henkilökunnan täydennyskoulutuksia ja muuta koulutusta järjestetään riittävästi myös poikkeusoloissa, jotta henkilökunnan osaaminen saadaan turvattua.

5. Investoinnit

Kuntayhtymä Kaksineuvoisen kokonaisinvestoinnit olivat 112.854 euroa. Talousarviossa investointeihin oli varauduttu 311.500 eurolla ja toteutuma oli siten 39 %. Toteutuneet investoinnit olivat it-ohjelmistojen hankintoja sekä työpajan muutto ja tilojen saneeraus.

6. Tulevaisuuden näkymät

Kauhavalle rakentuva hyvinvointikeskushanke on edennyt vuoden 2020 aikana ja Kuntayhtymän tavoitteena on, että uusi hyvinvointikeskus olisi valmiina vuoden 2022 alkuun mennessä.

Sote-uudistuksen osalta tilanne on edelleen epäselvä sekä aikataulun että toteutuksen osalta.

Keväällä 2020 alkanut koronavirusepidemia vaikuttaa pitkäaikaisesti Kuntayhtymä Kaksineuvoisen talouteen ja toimintaan. Epidemian lopullisia vaikutuksia Kuntayhtymä Kaksineuvoisen toiminta-alueeseen, henkilökuntaan, asiakkaisiin, talouteen ja toimintaan on arviointikertomusta laadittaessa vielä mahdotonta arvioida yksityiskohtaisesti.

7. Yhteenveto

Kuntayhtymä Kaksineuvoisen kustannuksilla on tärkeä rooli jäsenkuntien taloudessa. Tarkastuslautakunta arvostaa kehittämistyötä, jolla kustannuskehitystä on saatu hidastettua. Talouden alijäämää on saatu katettua, talous tasapainotettua ja toiminnalliset tavoitteet on saavutettu. Koronatilanne on hoidettu hyvin ja tehokkaasti sekä reagoitu nopeasti muutoksiin.

Vuoropuhelu jäsenkuntien kanssa on hyvällä tasolla. Sairaanhoidopiirin ja kuntayhtymän välisessä yhteistyössä on kehitettävää esimerkiksi siten, ettei samoja verikokeita tehdä kahteen kertaan.

Tulevina vuosina on edessä haasteita merkittävän eläköitymisen takia ja hoitohenkilökunnan tarve lisääntyy. Tarkastuslautakunta toivoo, että työvoiman tarpeen arviointiin panostettaisiin pitkällä aikavälillä turvaamaan palvelut tulevaisuudessa.

*Tarkastuslautakunta esittää tilinpäätöksen hyväksymistä ja vastuuvapauden myöntämistä hallintoa ja taloutta hoitaneille toimielinten jäsenille ja tehtäväalueiden johtaville vi-
ranhaltijoille tilivuodelta 2020.*

Kauhavalla 19. toukokuuta 2021

Aulikki Salo
puheenjohtaja

Lauri Koivukangas
varapuheenjohtaja

Vesa Autio
jäsen

Taina Huhtala
jäsen

Heli Saari
jäsen

Jan-Erik Sandvik
jäsen